

Докладнішого аналізу потребує функційно-семантичне ускладнення вихідних предикатних семантико-синтаксичних залежностей, утворене підрядними сполучниками та сполучними словами між предикативними частинами в складнопідрядних реченнях.

Ґрунтовність аналізу, послідовність теоретичних міркувань, достатній рівень інтерпретації лінгвістичних явищ дають підстави вважати монографію Т. Є. Масицької оригінальним і новаторським дослідженням, що дає цілісне уявлення про типологію семантико-синтаксичних реченневих залежностей у сучасній українській літературній мові та відкриває перспективи для подальшого опрацювання проблематики синтаксису залежностей. Безумовно, монографія посприяє розгортанню в українському мовознавстві різних напрямків дослідження залежностей і слугуватиме для докладнішого вивчення синтаксичних одиниць і категорій.

Наталія Лазаренко
(Вінниця)

ПОДВИЖНИЦЬКА ОСВІТНЯ Й НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ОЛЬГИ МИКОЛАЇВНИ КУЦЕВОЛ¹

Доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри методики філологічних дисциплін й стилістики української мови Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського Ольга Миколаївна Куцевол – відомий в Україні педагог, учений-методист, автор численних монографій, навчальних посібників, підручників, хрестоматій, статей, адресованих ученим, учителям, студентам, широкій

громадськості.

Родом Ольга Миколаївна з Січеславщини, міста металургів Кривого Рогу Дніпропетровської обл., та своєю батьківщиною вважає мальовничу подільську землю, куди переїхала з батьками ще в дитинстві. Тут вона в 1977 р. із золотою медаллю закінчила Чечельницьку середню школу. З 1981 р. після закінчення з відзнакою філологічного факультету Вінницького державного педагогічного інституту впродовж 7 років учительувала в школах Вінниччини.

У 1988 р. О. М. Куцевол повернулася до рідного інституту вже викладачем, а з листопада 1990 р. була направлена на навчання до аспірантури Київського педагогічного інституту на кафедру методики викладання літератури, де під керівництвом відомого в Україні науковця, одного з фундаторів вітчизняної методики навчання світової літератури докт. пед. наук, проф. Лесі Федорівни Мірошніченко відбулося її становлення як ученого-дослідника.

У червні 1993 р. достроково захистила кандидатську дисертацію на тему: **«Особливості вивчення епіграфованих художніх творів у 8-9 класах шкіл гуманітарного профілю»**. Специфіка цього дослідження полягала в накресленні автором новаторських шляхів аналізу літературного твору через його структурну домінанту – епіграф; а також в обґрунтуванні теоретичних засад вивчення такого літературного феномену, як епіграфований твір, із позицій рецептивної естетики, семіотики, структуралізму, теорії інтертекстуальності й алогічної концепції М. М. Бахтіна. Зважаючи на компаративний характер дослідження, спеціалізована вчена рада при Київському державному педагогічному інституті ім. М. Горького (нині – Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова) присвоїла О. М. Куцевол науковий ступінь кандидата педагогічних наук одразу за двома спеціальностями 13.00.02 – методика навчання української та російської літератур.

Після повернення у вересні 1993 р. до Вінниці молодий науковець упродовж 1993-2003 рр. працює на кафедрі української літератури педуніверситету. У 1998 р. отримала вчене звання доцента. Це десятиліття було наповнене наснаженою науково-педагогічною працею та

¹ У статті використано деякі матеріали про життєвий і творчий шлях проф. Куцевол О.М., уміщені в різних журнальних, газетних, довідникових статтях.

методичними пошуками. У колі наукових досліджень – проблеми модернізації літературної освіти школярів у середніх навчальних закладах різних типів. Ще одним захопленням Ольги Миколаївни є організація професійно спрямованої позааудиторної діяльності майбутніх учителів-словесників – цікавих і змістовних літературних вечорів, КВК, екскурсій, творчих зустрічей з учителями та митцями.

У 2003-2006 рр. вона навчається в докторантурі Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова за спеціальністю 13.00.02 – теорія і методика навчання української літератури (наук. конс. – провідний учений-методист України доктор пед. наук, проф. Євген Андрійович Пасічник). У квітні 2007 р. Ольга Миколаївна успішно захистила першу в Україні докторську дисертацію з методики викладання української літератури у вищій школі на тему *«Теоретико-методичні основи розвитку креативності майбутніх учителів літератури»*.

Упродовж 2007-2012 рр. О. М. Куцевол очолювала кафедру методики філологічних дисциплін Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. У листопаді 2010 р. Ользі Миколаївні присвоєно вчене звання професора. З 1 вересня 2015 р. проф. Куцевол О. М. очолює кафедру методики філологічних дисциплін і стилістики української мови.

Ольга Миколаївна прекрасно володіє освітнім менеджментом, організовуючи різноманітні наукові та педагогічні заходи, зокрема Всеукраїнську наукову конференцію *«Літературне краєзнавство Поділля в системі сучасної освіти: стан, проблеми, перспективи»* (22 березня 2011), регіональну конференцію *«Формування толерантності школярів у процесі їхнього культурологічного розвитку»* (12-14 травня 2010, спільно з Вінницькою академією неперервної освіти), була співголовою організаційного комітету Всеукраїнського фестивалю педагогічних ідей *«Мій особистісно зорієнтований урок»*, що проводився Інститутом педагогіки НАПН України (2010, 2011, 2012, 2014, м. Новоград-Волинський Житомирської обл., 2015, м. Рівне, 2016, м. Вінниця), взяла участь у проведенні шести форумів цього фестивалю.

Професор Куцевол О. М. неодноразово була членом журі різноманітних конкурсів, організованих МОН України, а саме Всеукраїнського конкурсу *«Вчитель року–2015»* у номінації *«Українська мова і література»* (Миколаїв, вересень-жовтень 2015), Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт (Житомир, березень 2016), членом експертної предметної комісії з української літератури МОН України, здійснювала експертизу рукописів підручників для 11 кл. (2010) та 7 кл. (2015).

О. М. Куцевол є членом редколегій українських науково-методичних часописів, бере участь у численних міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях; була членом редколегії Всеукраїнського часопису *«Зарубіжна література в навчальних закладах»* (1995-2000) та 4 фахових видань *«Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство)»* (з 2007), *«Султанівські читання. Актуальні проблеми літературознавства в компаративних вимірах»* Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (з 2012), *«Переяславські Сковородинівські студії. Серія: Філологія, філософія, педагогіка»* ДВНЗ *«Переяслав-Хмельницький педагогічний університет ім. Григорія Сковороди»* (з 2015), *«Вісник Вінницького політехнічного інституту. Серія: Педагогічні науки»* (з 2015). З 2009 р. – незмінний редактор збірника студентських наукових статей *«Методичний пошук учителя-словесника»* Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (2009-2016).

Науковий потенціал Ольги Миколаївни активно задіяний у форматі авторитетних наукових організацій України: вона – член спеціалізованих учених рад із захисту дисертацій Д 26.053.07 у Національному педагогічному університеті ім. М. П. Драгоманова (2010-2014, 2016), Д 05.053.01 у Вінницькому державному педагогічному університеті ім. М. Коцюбинського (2010-2015, 2016), К 26.452.02 в Інституті педагогіки НАПН України (2014-2015). Проф. Куцевол О. М. активно співпрацює з МОН України та Інститутом модернізації змісту освіти. Постійно виступає офіційним опонентом дисертаційних досліджень (здійснила опонування 2 докторських та 10 кандидатських дисертацій), рецензує автореферати, підручники, посібники для вищої та середньої школи. Ольга Миколаївна виконувала обов'язки заступника голови комісії з української літератури Науково-методичної ради з питань освіти МОН України (2012 – до травня 2016). Під керівництвом проф. Куцевол О. М. захищено 2 кандидатські дисертації

(Ю. А. Рибінська, 2008 р.; О. Б. Петрович, 2015 р.); підготувала 2-х переможців Всеукраїнського конкурсу наукових студентських робіт: А. О. Жарик (III місце, 2012) та А. І. Яковлеву (I місце, 2016). Ольга Миколаївна працює з обдарованою шкільною молоддю в Малій академії наук (секція «Українська та зарубіжна літератури»), у 2016 р. підготувала дипломанта III ступеня Д. Луняку (гуманітарна гімназія № 1 ім. М. І. Пирогова Вінницької міської ради).

У колі наукових інтересів зnanого в Україні вченого-методиста – проблеми модернізації літературної освіти учнів середніх загальноосвітніх навчальних закладів різного типу та професійно-методична підготовка творчого вчителя-словесника у ВНЗ. На сьогодні в науковому доробку проф. Куцевол О. М. майже 200 наукових публікацій, серед яких монографія *«Теоретико-методичні основи розвитку креативності майбутніх учителів літератури»* (2006), розділ *«Методична творчість учителя літератури та його професійно-креативні якості»* у колективній монографії *«Особистісно-професійний розвиток майбутнього вчителя»* (2014, у співавторстві з проф. О. В. Акімовою, доц. В. М. Галузяком та ін.), підручники та посібники для середньої і вищої школи з грифом МОН України: *«Вивчення життя і творчості Михайла Коцюбинського через рецепцію літературних та літературно-документальних джерел»* (1-ге вид., 2015; 2-ге вид., виправ. і доп., 2016), *«Вивчення життя і творчості Великого Кобзаря через художню рецепцію літературної шевченкіани»* (2013), *«Будівничі перекладацьких мостів. Кн. 1»* (2012), *«Народився він для бою...»* (Вивчення творчості Івана Багряного в середній школі) (2011), *«Життя і творчість письменника в дзеркалі «поетичної критики»* (2010), *«Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія)»* (2009), *«Українська література : хрестоматія-посібник для позакласного читання. 5 кл.»* (2007); *«Сучасний урок зарубіжної літератури»* (2003, у співавторстві з проф. О. М. Ніколенко); *«Світ Шекспіра»* (2003); *«Зарубіжна література. 9 кл.: Розгорнуте планування уроків»* (2003); *«Зарубіжна література : посібник-хрестоматія. 11 кл.»* (2001, у співавторстві з проф. О. О. Ісаєвою); бібліографічні покажчики: *«Михайло Коцюбинський: образ Сонцепоклонника в художніх і художньо-документальних джерелах»* (2016), *«Шевченко на всі віки: образ Великого Кобзаря в художніх і художньо-документальних творах»* (2014); численні статті в часописах «Дивослово», «Українська мова і література в школах України», «Українська література в загальноосвітній школі», «Всесвітня література в школах України», «Зарубіжна література в школах України», «Всесвітня література та культура в навчальних закладах України», «Слово і час», «Початкова школа» та ін.

За відповідальну й добросовісну науково-педагогічну діяльність професор Куцевол О. М. має нагороди: звання *«Відмінник освіти України»* (2008), диплом Інституту педагогіки НАПН України (2016), медаль Інституту педагогіки НАПН України *«Академік М.Д. Ярмаченко»* (2016); Почесну грамоту Міністерства освіти і науки України (2002), Почесну грамоту Національної академії педагогічних наук України за участь у проведенні Всеукраїнського конкурсу педагогічних ідей *«Мій особистісно зорієнтований урок»* (2011), Почесну грамоту Департаменту освіти Вінницької обласної державної адміністрації (2013), Грамоту Департаменту освіти і науки Вінницької обласної державної адміністрації та Президії Вінницького територіального відділення Малої академії наук України (травень 2016), Почесну грамоту Вінницької обласної державної адміністрації та обласної Ради (травень 2016), Почесну грамоту Вінницької обласної державної адміністрації та обласної Ради (серпень 2016); Подяку Міністерства освіти і науки України (2014), Подяку Інституту інноваційних технологій МОНМС України за участь в експертизі підручників з української літератури для 11 класу (2011); грамоти Вінницької обласної держадміністрації та обласного відділу освіти, двічі занесена на Дошку пошани Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського та ін. У вересні 2016 р. Ольга Куцевол стала лауреатом Всеукраїнської літературної премії імені Михайла Коцюбинського як автор видання *«Вивчення життя і творчості Михайла Коцюбинського через рецепцію літературних і літературно-документальних джерел»*.

12 вересня 2016 р. на засіданні журі Всеукраїнської літературної премії імені Михайла Коцюбинського під керівництвом заступника голови Вінницької облдержадміністрації Ігоря Івасюка новаторський посібник О. М. Куцевол *«Вивчення життя і творчості Михайла Коцюбинського через рецепцію літературних та літературно-документальних джерел»* визнано кращим серед поданих 56 книг авторів з 16-ти регіонів України. У цій книзі у форматі шкільного вивчення М. Коцюбинського ученим-методистом висвітлено основні віхи життя та

творчості митця слова, епістолярій письменника, вплив Сонцепоклонника на інших, ушанування його пам'яті, музеї, пам'ятники, пам'ятні місця й знаки.

Знаковим є те, що Ольга Миколаївна не лише розвиває ідеї своїх учителів, а й сама є взірцем викладача, наставника, який прагне допомогти кожному студенту стати творчим учителем-словесником.

Матеріали про проф. Куцевол О.М. вміщені у виданнях:

1. Віддана освіті та освітянам [До 50-річчя О.М. Куцевол] // Освіта України. – 2010. – 15 черв. (№ 45). – С. 7 : фото.

2. Вінницький державний педагогічний інститут. Історичний нарис (1912-1997) / авт. кол.: З.М. Грузман, А.М. Подолинний, М.Ф. Присяжнюк, Б.В. Хоменко ; відп. за випуск Н.М. Шунда. – Вінниця, 1997. – 134 с. – Зі змісту: у статті про історію кафедри української літератури згадується О.М. Куцевол – С. 52.

3. Вітаємо ювілярів // Наукові записки Вінниц. держ. пед. ун-ту ім. Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія : зб. наук. праць. – Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2010. – Вип. 12. – С. 230-231.

4. Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (1912-2012) : ювілейна книга / редколегія О.В. Шестоपालюк (голова) та ін. ; Вінниц. держ. пед. ун-т ім. Михайла Коцюбинського. – Вінниця : ДП «Державна картографічна фабрика», 2012. – 224 с. : фото. – Зі змісту: у розділі про історію інституту філології й журналістики згадується про О.М. Куцевол як завідувача кафедри методики філологічних дисциплін з 2007 до 2012 рр. – С. 186.

5. Гальчак С. Розвиток краєзнавства у східному Поділлі: ХІХ – поч. ХХ ст. : монографія. – 2-е вид. / Сергій Гальчак. – Вінниця : Меркьюрі-Поділля, 2013. – Зі змісту: про О. Куцевол – С. 633-634.

6. З-над Божої ріки : літературний біобібліограф. словник Вінниччини / упор. і заг. ред. А.М. Подолинного. – Вінниця : Континент-ПРИМ, 1998. – 408 с. – Зі змісту: про О.М. Куцевол – С. 164.

7. З-над Божої ріки : літературний біобібліограф. словник Вінниччини / упор. і заг. ред. А.М. Подолинного. – 2-е вид., виправ. і доп. – Вінниця : Континет-ПРИМ, 2001. – 408 с. – Зі змісту: про О.М. Куцевол. – С. 184.

8. Іваницька Н.Л. О.М. Куцевол / Н.Л. Іваницька // Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини 2010 року : хронолог. довідник / Вінниц. ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва ; уклад. Г.М. Авраменко ; ред. М.Г. Спиця, Г.М. Слотюк ; відп. за вип. Н.І. Морозова. – Вінниця, 2009. – С. 80-82.

9. Іваницька Н.Л. Педагог з-над Божої ріки / Н.Л. Іваницька // Укр. мова і л-ра в серед. шк., гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2010. – № 6. – С. 41-44.

10. [Колектив кафедри української літератури] Доля-обраниця Ольги Куцевол // Педагог. – 2015. – Червень (№ 5 (426)). – С. 4.

11. Красуцька І. Закони щасливої долі Ольги Куцевол / Ірина Красуцька // Всесвітня літ. в шк. України. – 2015. – № 7/8. – С. 28.

12. Логвіненко Н. Будівнича креативної методики викладання української літератури / Наталя Логвіненко // Укр. л-ра в загальноосв. шк. – 2015. – № 5. – С. 3-4.

13. Ніколенко О.М. Методика – жива наука! : (Інтерв'ю з канд. пед. наук, доц. Вінниц. пед. ун-ту Ольгою Куцевол) / О.М. Ніколенко // Всесвіт. л-ра та культура в навч. закл. України. – 2002. – № 1. – С. 2-7.

14. Підсумки II етапу конкурсу «Ключі від скарбниці світової культури», проведеного часописом «Відродження» в 1995 р. // Відродження. – 1996. – № 2. – С. 3. – Зі змісту: підсумки конкурсу, на який було надіслано майже 100 матеріалів, серед його переможців – стаття О.М. Куцевол «Світло й темрява дванадцяти століть : оглядовий урок-лекція з елементами бесіди з теми «Література Середньовіччя» (1995).

15. Подолинний А.М. До вершин майстерності / А.М. Подолинний // Педагог. – 2010. – Червень (№ 9). – С. 3.

16. Подолинний А.М. Куцевол Ольга Миколаївна / А.М. Подолинний // Енциклопедія сучасної України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://esu.com.ua>>Куцевол Ольга-Енциклопедія сучасної України.

17. Подолинний А.М. Тарас Шевченко і Вінниччина : іменний словник / А.М. Подолинний ; Вінниц. ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва. – Вінниця : ПП «ТД «Едельвейс і К^о», 2012. – Зі змісту: про О. Куцевол – С. 49.

18. Токмань Г. Книги-відкриття Ольги Куцевол: науковий поступ, педагогічна творчість, духовність / Ганна Токмань // Укр. л-ра в загальноосв. шк. – 2015. – № 5. – С. 2-3.

19. Шевчук О.Б. Проблема розвитку креативності учнів у контексті шкільної літературної освіти (на матеріалі досліджень Ольги Куцевол) / О.Б. Шевчук // Духовні витoki Поділля: педагоги в історії краю : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 21 берез. 2013 р.). – Хмельницький : ПП Заколотний М.І., 2013. – С. 341-349.

20. Ювіляри Вінницького державного педагогічного університету–2015 : довідник / Бібліотека Вінниц. держ. пед. ун-ту ім. Михайла Коцюбинського ; уклад. Г.А. Кузнєцова ; коректор І.І. Остапчук ; ред. Т.В. Мірохіна ; відп. за вип. В.С. Білоус. – Вінниця, 2014. – 60 с. – (Педагоги Вінниччини). – Зі змісту: про О.М. Куцевол – С. 9.

Редколегія збірника «Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство)» Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського щиро вітає доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри методики філологічних дисциплін і стилістики української мови факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха, члена редакційної колегії збірника Куцевол Ольгу Миколаївну з черговими успіхами й заслуженими нагородами.

Бажаємо нових творчих злетів і неодмінних перемог у всіх починаннях на благо педагогічної науки, рідного університету, України.

Від імені редколегії збірника – Іваницька Ніна Лаврентіївна, доктор філологічних наук, професор, головний редактор редколегії збірника.